

PRVI DIO.

Sveta misa.

I. O SVETOJ MISI UOPĆE.

A. Ceremonije.

1. Genufleksije.

a) Na jedno koljeno:

I. Ako se sveta misa čita na oltaru, u kojem se čuva presveti olt. Sakramenat, tada treba pokleknuti:

1. dva put do tla (in plano), kada se dođe k žrtveniku i kada se poslije svršene sv. mise odlazi od njega;

2. jedamput na stepenici (super gradum), prije nego se počnu pristupne molitve.

II. U svakoj svetoj misi:

1. ako se moli *Credo*, kod riječi: *Et incarnatus est*;

2. prije i poslije podizanja presvetoga Tijela;

3. prije i poslije podizanja kaleža;

4. kad se otkrije kalež prije riječi: *Per ipsum* i kada se poslije toga pokrije;

5. kada se otkrije kalež, da se nad njim prelomi sveta hostija i poslije kada se pokrije, pošto je prije u nj spuštena jedna čestica sv. hostije;

6. prije nego će uzeti svetu hostiju, da se njom pričesti;

7. kad se otkrije kalež, da se njim pričesti;

8. u posljednjem evanđelju na riječi: *Et Verbum caro factum est*.

b) Na oba koljena in plano pokleknue se, kada se dođe k oltaru, na kojem je izložen presv. Sakramenat, i poslije mise, kad se odlazi od oltara, a Sakramenat ostaje dalje izložen.

2. Nakloni.

I. U svetoj misi ima četiri odnosno šest dubokih naklona tijela (profunda corporis) i to:

1. Pred stepenicama oltara:

a) ako se u oltaru ne čuva presveti Sakramenat, kada pristupivši k oltaru skine bired i prije nego će početi pristupne molitve;

b) kada moli *Confiteor* sve do *Amen* poslije podvornikova *Misereatur*.

2. U sredini oltara:

a) kada moli: *Munda cor* itd.;

b) na *Te igitur* sve do *petimus*;

c) na *Supplices te rogamus*.

II. Srednjih naklona tijela (*media corporis*) ima osam, i to:

1. kod pristupnih molitava od *Deus, tu conversus* do *Oremus* inclusive;

2. kod molitve: *Oramus te, Domine* do *quorum reliquiae*;

3. kod molitve: *In spiritu humilitatis*;

4. kod molitve: *Suscipe, Sancta Trinitas*;

5. kod: *Sanctus* do *Benedictus*;

6. kod triju molitava poslije *Agnus Dei*;

7. kod: *Domine, non sum dignus*;

8. kod pričješćivanja svetom hostijom.

III. Duboki naklon glave (*profunda capitis*) ima učiniti svećenik:

1. prema križu ili slici prije nego će izići iz sakristije;

2. kod oltara prije nego će sići da moli pristupne molitve.

Na koncu tihe mise, prije nego će sići da moli tri *Zdravo Marijo* s ostalim molitvama, može se nakloniti, ali ne mora¹. — Isto tako ako celebrant prelazi s jedne strane oltara na drugu (na pr. kad mora sam knjigu prenositi ili prije nego će čitati Muku na strani evanđelja), valja da učini taj naklon prema križu;

3. svakiput u sv. misi kad izgovara sveto ime: *Jesus* ili *Jesus Christus, Gloria Patri* i *Oremus*;

4. U Gloriji kod riječi: *Deo* — *Adoramus te* — *Gratias agimus tibi* — *Suscipe deprecationem nostram*; razumije se po sebi, da se naklon ispušta, kada kod riječi *Jesus* etc. treba praviti križ ili pokleknuti;

5. U *Credo* na početku kod riječi *Deum* i *simul adoratur*;

6. kod prefacije na *Gratias agamus Domino Deo nostro*;

7. kod *Memento* za žive, isto tako kod *Memento* za pokojne²;

8. kod obadviju konsekracija a) kada govori: *tibi gratias agens*;

b) kod samih riječi konsekracije³;

9. kod riječi: *Per eundem Christum Dominum nostrum* poslije *Memento* za pokojne. Tu se jedino naklanja glava na samu riječ *Krist*;

10. kod *Oremus* prije *Pater noster*;

11. kod *Agnus Dei*;

12. kod molitve *Placeat tibi* prije blagoslova;

13. kod blagoslova na riječi *Deus*;

14. pred stepenicama oltara prije nego će uzeti bired i otići, ako nije na oltaru presv. oltar. Sakramenat.

¹ D. a. 3637, VIII. — ² „Demisso aliquantulum capite.“ Miss.

³ Ovdje se opaža koji put i nagibanje tijela, koje se nema činiti iz pobožnosti nego radi toga, što je svećenik većega uzrasta, te se ne može na oltaru drukčije smjestiti, ako se ne prigne.

Drukčije valja tijelo držati uspravno, kako to rubrike na mnogim mjestima spominju na pr. *procedit recto corpore, – erectus incipit missam – stans erectus dicit* – itd.

3. Držanje ruku.

1. Svećenik svakiput sklopi ruke, prije nego će što blagosloviti, osim ako mu je lijeva čime zabavljena (na pr. kad blagoslivlje vodu kod ofertora). To znači, da sav blagoslov valja od Boga izmoliti.

2. Kadgod svećenik u sredini oltara nagnut (bilo tijelom, bilo glavom) moli molitvu, stavlja sklopljene ruke na oltar tako, da se malim prstima upire o prednju stranu oltarske mense. Izuzimaju se samo: *Munda cor, Sanctus* i početak *Agnus Dei* a kod mrtvačke mise cijeli *Agnus Dei*.

3. Ruke raširiti, podići i odmah ih spustiti propisano je kod *Gloria, Credo, Veni sanctificator, Te igitur, Fiat dilectissimi Filii tui Domini nostri Jesu Christi* i kod *Benedicat vos*. Inače se ruke rašire i sklope, a da se ne podižu na pr. kod *Dominus vobiscum* i *Oremus* prije oracija; kod *Memento* za žive podigne ruke do brade i tada sklopi; a kod *Memento* za mrtve prije sklopi a onda podigne prema licu.

4. Oči.

1. Prema rubrikama misala valja da svećenik obori oči:

a) kad ide k oltaru i kad se od njega vraća;

b) kad okrenut k narodu govori: *Dominus vobiscum, Orate fratres*, i kad na koncu daje blagoslov;

2. Na *Oremus, Gloria* i *Credo* ne dižu se oči, nego se samo nakloni.

3. Svećenik devet puta podiže oči k nebu, to jest prema križu¹:

a) prije nego će reći: *Munda cor*;

b) na početku molitve: *Suscipe, sancte Pater*;

c) za cijele molitve: *Offerimus tibi*;

d) na početku molitve: *Veni sanctificator*;

e) na početku molitve: *Suscipe, sancta Trinitas*;

f) kod *Gratias agamus* na riječi: *Deo nostro*;

g) na početku: *Te igitur*;

h) prije petvorbe, kad izgovara: *elevatis oculis*;

i) na koncu kod blagoslova kod riječi: *Benedicat vos*.

4. Kada svećenik podiže svetu hostiju i kalež, valja da ih očima prati. Uopće neka svećenik nikad ne zatvara očiju, kad je presv. Sakrament pred njim na oltaru, jer mu je on jedini čuvar.

5. Tri puta upravlja oči svoje na presv. Sakrament dulje vremena:

a) kod *Memento* za mrtve;

b) kad moli: *Pater noster*;

c) kod triju (kod crne mise kod dviju) molitava poslije *Agnus Dei*.

¹ D. a. 2960, III.: „In elevatione oculorum Crucem esse aspiciendam.“

5. Glas.

Svećenik kod svete mise izgovara neke molitve glasno, neke poluglasno, a neke tiho. Kada ima govoriti glasno, a kada tiho, kažu rubrike misala, a spomenut će se kasnije kod obreda tihe sv. mise. Poluglasno govori u svemu četiri puta, i to dvaput prije pretvorbe: *Orate fratres* i *Sanctus*; dvaput poslije pretvorbe *Nobis quoque peccatoribus* i trokratni: *Domine non sum dignus*.

Kakav glas valja upotrebiti kod svečane sv. mise, reći će se, kad se bude o njoj govorilo.

B. Rubrike.

Ovdje se navode propisi, koji se tiču pomičnih dijelova sv. mise, koja se podudara s oficijem („de die“), zatim propisi o dijelovima onih misa, koje su dopuštene mimo oficija kao što su: ferijalne, kada nije oficij ferije, o svetkovinama, od kojih je samo spomen u oficiju ili su inače dopuštene radi osobitog štovanja u puku, dalje mise votivne i mrtvačke.

1. Propisi o pomičnim dijelovima sv. mise „de die“.

a) Gloria.

α) *Gloria* se uvijek moli u sv. misi, kada se u oficiju moli *Te Deum*, a misa je u savezu sa oficijem. Izuzetak je na Vel. četvrtak i Vel. subotu¹.

β) *Gloria* se nikad ne uzima, ako je odijelo ljubičasto, makar je u oficiju bilo *Te Deum laudamus*².

γ) Ako je *Gloria* u misi, tada je uvijek i *Ite missa est*, ako nije, tada: *Benedicamus Domino*, a na Dušni dan: *Requiescant in pace*.

b) Oracije.

α) Broj oracija:

a) Festa duplicia imaju po sebi samo jednu oraciju; no često se događa, da se ima uzeti spomen još kojega sveca. Kao pravilo može nam vrijediti: Toliko je oracija na festum duplex u sv. misi, koliko je bilo u oficiju kod Laudes.

Izuzima se: 1. Po novom propisu o prenošenju i konkurenciji svetkovina valja duplex i semiduplex u sukobu sa svetkovinom I. classis, spomenuti samo u Laudima i u tihoj svetoj misi, dok kod pjevane i svečane otpada. No kod svetkovina Gospodnjih I. classis universalis Ecclesiae nema nikakva spomena³. — Spomen nedjelje, te ferije adventa ili korizme ima se uvijek uzeti.

2. Na svetkovine II. classis otpada u pjevanim i svečanim misama commemoratio simplicis, dok se uzima com. duplicis et semiduplicis simplicati.

¹ Rubr. gen. Missal VIII, 3. — ² Por. rubr. Miss.: *In Litanis maioribus* prije Mise: *Exaudivit*. — ³ S. R. C. u gener. dekretu k Motu proprio: *Abhinc duos annos* 28. X. 1913. AAS. V.

3. Nasuprot imade se uzeti spomen u misi, ako i nije bio u oficiju, III. et IV. feriae Rogationum (sine Evangelio feriae in fine) i običnih Vigilija, koje padnu u adventu, korizmi ili kvatrima izuzevši svetkovine I. classis. FERIA II. Rogationum ne ispušta se nikad ni iz oficija ni iz mise; ako su dvije mise, tada je jedna o svetkovini bez spomena ferije, a druga ferije bez spomena svetkovine; to vrijedi i za slijedeća dva dana.

b) Nedjelje¹, festa semiduplicia², dani infra octavas imaju uvijek barem tri oracije.

Izuzimaju se: 1. Samo dvije oracije imaju nedjelje infra Octavas, Dominica Passionis i one, na koje se spominje festum duplex, dani u osmini uskrсноj i duhovskoj te oni dani u osmini tijelovskoj, na koje se spominje koji festum duplex³.

2. Samo jednu oraciju ima misa na Cvjetnicu, na Vigilije Duhova i Božića (kod ove posljednje uzima se samo komemoracija 4. nedj. adventske, ako padne na nju).

c) Za festa simplicia, vigilije i ferije propisane su tri oracije, a može se uzeti pet ili sedam.

Izuzimaju se mise ferija tempore Passionis i prvih triju dana velikoga tjedna, u kojima se uzimaju samo dvije oracije. Isto tako imaju mise feria i vigilija, u kojima se komemorira duplex, samo dvije oracije. Za vigiliju Bogojavljenja vrijedi što je rečeno gore za nedjelje.

β) Vrste oracije (komemoracije).

Oracije ili bolje komemoracije dijele se u posebne (speciales), obične (communes) i izvanredne (extraordinariae).

a) Komemoracije posebne jesu one, koje su u savezu s oficijem, na pr. commemoratio simplicis, octavae itd.

S obzirom na stupanj svetkovine uzimaju se ovako: 1. na duplex I. class.: od nedjelje koje joj drago; od okt. povlašt.; od dupl. ili semid., koji se u oficiju spominje (por. gore pod a. a) izuz. 1.); od ferije adventa ili korizme; od kvatra i II. Rogat. — 2. na dupl. II. class., kao kod I. class., a osim toga od vigilije, od simpl. (ali samo u misi privat). — 3. U ostalim oficijima uzimaju se sve oracije, koje su uzete u oficiju, kako je rečeno gore uz izuzetke tamo navedene.

b) Komemoracije obične — communes — jesu stalne oracije propisane, da se napuni broj 3 odnosno 2 kod misa na dane, kada oficij nije duplex (gledaj gore pod a. b. c.).

1. Prema vremenu crkvene godine različne su. U adventu: 2. *Deus qui de beatæ Mariæ*. 3. contra persecutores vel pro Papa. — Od Božića do Svijećnice: 2. *Deus qui salutis*. 3. contra persecutores vel pro Papa. — Od Svijećnice do korizme i od

¹ I nedjelja *anticipata*, jer je u svemu izjednačena ostalim nedjeljama. Rubr. spec. u novom Brevijaru prije II. nedjelje po Bogojavljenju. — ² I tempore Passionis. Rubr. gen. Miss. IX, 5. D. a. 1890, VII. — ³ S. R. C. 24. V. 1912. ad V. AAS. IV. p. 419. — ⁴ Eph. liturg. 1915. p. 254; por. Add. et var. u novom Brevijaru VIII, 3.

prve nedjelje po Duhovima do adventa: 2. *A cunctis*. 3. ad libitum. — U korizmi do Dominica Passionis: 2. *A cunctis*. 3. pro vivis et defunctis. — Tempore Passionis te u osmini Uskrsa i Duhova: 2. Contra persecutores vel pro Papa bez treće. — Uskršno vrijeme: 2. Concede. 3. contra persecutores vel pro Papa. — U osminama svetkovina i vigilijsama bl. dj. Marije i Svih Svetih: 2. de Spiritu Sancto. 3. contra persecutores vel pro Papa. — U svim ostalim osminama i vigilijsama: 2. de Beata (prema vremenu crkvene godine), 3. contra persecutores vel pro Papa.

2. Ispuštaju se ove komemoracije jedna ili obadvije, ako je već posebnih komemoracija toliko, da se ispuni broj 3 odnosno 2. Ako se samo jedna ima ispustiti, ispušta se treća, a ona, koja je na drugom mjestu, premješta se na treće. Po nedjeljama, na dane u oktavi tijelovskoj¹ i na Pepelnicu², ako je commemoratio festi duplicis, posve se ispuštaju.

3. Ne priječe ovih komemoracija oracije quomodocunque imperatae. Na pr. ako se u običnu nedjelju, na koju nema nikakve specijalne komemoracije, pjeva sv. misa coram Sanctissimo, valja uzeti commemorationes već prema vremenu a poslije njih comm. Sanctissimi³.

4. Gdje je treća oracija *ad libitum*, može uzeti svećenik kojugod od onih, koje se nalaze u misalu pod naslovom: orationes diversae, a i iz misnih obrazaca, koji se mogu uzimati kao votivne mise, samo ne od onih svetih, kojih se ime spominje u molitvi. *A cunctis*⁴. Imperata se ne može uzeti kao treća ad libitum. Zato, kada je naznačena treća contra persecutores vel pro Papa, a jedna od njih je zapovjeđena, imaju se uzeti obadvije i to prije ona, koja nije imperata. Isto tako u misi coram Sanctissimo ne može se commemoratio Sanctissimi uzeti kao treća ad libitum, nego se ima uzeti post omnes orationes de praecepto⁵.

5. Oracija *Fidelium* za pokojne prema gener. rubr. V. 1 i 2. misala imade se uzeti 1. svaki prvi dan u mjesecu izvan adventa, korizme i uskrsnoga vremena, kada je officium simplex ili de feria (izuzimaju se povlaštene vigilijske i ferijske); 2. svaki ponedjeljak izvan korizme i uskrsnoga vremena uz iste uvjete i izuzetke kao pod 1. Ova oracija ima karakter specijalni te stoga isključuje jednu od komemoracija općenitih. Ima se uzeti na drugom mjestu, ako su propisane tri oracije; ako ih je više propisano tada na predzadnjem mjestu⁶.

c) Izvanredne oracije (extraordinariae) jesu one, koje nisu u savezu s officijem, nego se uzimaju ili radi općenitih propisa, kao na pr. commemoratio Sanctissimi ili radi izložen presveti Sakrament, oracija za Papu i biskupa na dan izbora i krunisanja odnosno posvećenja itd., ili radi posebne odredbe ordinarija.

¹ S. R. C. 24. V. 1912. (A A S. IV. p. 419). — ² Rubrika k Suffragium u ordinariju novoga Brevijara. — ³ Por.: D. a 2515, 1; 3365, V. — ⁴ Ib. 3767, XXIV. — ⁵ Ib. 2515, I. — ⁶ Rubr. gen. miss. VII. 6.

(obično se zove imperata) ili napokon nijesu propisane, nego ih svećenik može sam dodati.

1. O komemoraciji de Ssimo bit će govora kada i o sv. misi coram Ssimo.

2. Oracija za Papu i biskupa na godišnjicu izbora i krunisanja (creationis et coronationis) odnosno na godišnjicu izbora ili premještenja i posvećenja (electionis aut translationis et consrecreationis) — a) ima se uzeti u svim pjevanim i tihim misama za Papu po cijelom svijetu¹, a za biskupa u njegovoj biskupiji² od svih svećenika svjetovnih i redovničkih³, pa i od stranih, koji taj dan čitaju u dotičnoj biskupiji misu⁴. Oracija je ista za Papu i biskupa (*Deus omnium fidelium*), samo što se za biskupa kod slova *N* istakne njegovo ime a iza riječi *Ecclesiae* doda ime biskupije.

b) Oracija se ne uzima na svetkovine I. classis, zatim na Cvjetnicu te na vigilije Božića i Duhova a niti u svečanim zavjetnim misama⁵. Na svetkovine II. classis ima se uzeti sub unica conclusionione s oracijom svetkovine osim ako je propisana kakova komemoracija, kojoj se tada priklapi⁶. I u privilegovanim oktavama ima se uzeti, kad nije oficij I. classis⁷.

c) Ako bi godišnjica bila stalno zapriječena kojom svetkovinom I. classis, ima se oracija uzeti slijedeći nezapriječeni dan⁸. Ako padne godišnjica biskupova s papinom isti dan, biskupova se ima prenesti na slijedeći dan⁹. Na godišnjicu biskupovu ima se ispustiti *imperata pro Papa*¹⁰.

d) Ne može se ova oracija uzeti kao treća ad libitum¹¹. Na dan, kada je u misi propisana kao treća (odnosno druga) *Ecclesiae vel pro Papa*, ima se u slučaju godišnjice bilo papine bilo biskupove uzeti kao treća (druga) *Ecclesiae*. Ako je oracija godišnjice četvrta u misi, tada se ispušta imperata¹².

e) Godišnjica izbora biskupova kod onih biskupa, koji su izabrani u konsistoriju, računa se od dana, kad je taj izbor bio proglašen u konsistoriju, a kod ostalih od dana, kad je izdan dekret ili Litterae Apostolicae, koji se odnose na njihovo imenovanje¹³. Kod biskupa, koji su premješteni u drugu biskupiju ili podignuti na nadbiskepe ne računa se godišnjica electionis nego translationis¹⁴ ili evectionis ad Archiepiscopatum¹⁵. Biskupu koadjutoru *cum futura successione* računa se kao dan izbora onaj, kad je izdano apostolsko pismo u formi brevea, kojim se imenuje koadjutorom *cum futura successione*¹⁶.

3. Za imperatu od biskupa vrijedi ovo:

a) Biskup može propisati, da se uzme kolekta u veoma važnoj zgodi i na svetkovine I. classis. Na svetkovine I. class. uzima se sub.

¹ D. a. 2740, X; 3078, VII. — ² Ib. 3078, III. — ³ Ib. 3078, IV. V. — ⁴ Ib. 3824, V. — ⁵ Ib. 2823, III; 2837, aliud dubium; 3575, V. VII. VIII. — ⁶ Ib. 2823, III. — ⁷ S. R. C. 2. VII. 1915. u A A S. VII. p. 388. — ⁸ D. a. 3792, II. — ⁹ Ib. 3132. — ¹⁰ Ib. 3213, I. — ¹¹ Vrijedi kao za oraciju Ssimi coram Ssimo exposito. — ¹² S. R. C. 21. VI. 1912. ad V. — ¹³ D. a. 4254. — ¹⁴ Ib. — ¹⁵ Ib. 4258. — ¹⁶ Ib. 4254.

diversa conclusione¹. Ako se ima uzeti kakova comm. (na pr. nedjelje ili povlaštene ferije), tada se ima priključiti ovoj.² Ako je naređena *collecta pro re gravi* i na svetkovine I. classis, ipak se ne ima uzeti na Božić, Bogojavljenje, Veliki četvrtak, Veliku subotu, Uskrs, Uzašašće, Duhove, presveto Trojstvo i na Tijelovo. Ako li je jednostavno naređena *pro re gravi* ne spominući svetkovina I. classis, tada se ima ispustiti na sve svetkovine I. classis, zatim na Cvjetnicu te na vigiliju Božićnu i Duhovsku³. b) Inače se ne uzima obična imperata prema najnovijim rubrikama na vigilije Božića i Duhova, na svetkovine I. i II. classis, na veće nedjelje (adventske i od Septuagesime do Bijele inclusive), u povlaštenim oktavama (Uskrsa i Duhova, Bogojavljenja i Tijelova, Božića i Uzašašća) i kadagod je u misi propisano više od tri oracije; u broj propisanih broji se i: commemoratio de Sanctissimo te pro Papa vel Episcopo na dan izbora ili krunisanja odnosno posvećenja⁴. c) U svim ostalim misama ima se uzeti i to na posljednjem mjestu, ali prije onih, koje svećenik slobodno uzima. Ako je više imperata, tada se najprije uzima ona, koja je *pro re gravi*: inače prema odlički⁵.

4. Svećenik sam smije po svojoj volji dodavati u misi oracije, samo kada je officium simplex ili de feria per annum⁶. Tada valja najprije uzeti rubrikama propisane, onda imperatu⁷, a poslije po volji dodati, da ih svih bude neparan broj, dakle 5 ili 7. Ako se u ove dane ima uzeti imperata ili de Sanctissimo, te tako izlazi parni broj oracija, svećenik nije dužan dodati koju oraciju, da bude neparan broj. Broj 7 nesmije se prekoračiti⁸.

c) Credo.

1. *Credo* se uzima a) na sve svetkovine i dane Gospodnje (dakle i na nedjelje te na posvetu crkve i na godišnjicu posvete), bl. Djevice Marije, svetih anđela, sv. Josipa (jer je zaštitnik cijele Crkve), svetih apostola i evanđelista, učitelja Crkve, sv. Marije Magdalene, Svih svetih, titula koje pojedine crkve i patrona, te kroz povlaštene i obične okta ve svih tih svetkovina;

b) na svetkovine, kojima ne pripada *Credo*, ako padnu na nedjelju, ili u oktavu, kojoj pripada *Credo*;

c) na svetkovine I. et II. classis, kojima ne pripada *Credo*, kada se prenesu na dan, kada se slavi koji Doctor Ecclesiae⁹.

2. Ispušta se *Credo* a) u misama ostalih svetih, koji nijesu navedeni gore uz izuzetke tamo naznačene;

¹ S. R. C. 16. II. 1918. ad I. A A S. X. pg. 107. — ² D. a. 3365, V. — ³ S. R. C. 23. XII. 1914. u A A S. VII. p. 27. — ⁴ S. R. C. 21. VI. 1912. ad V. — ⁵ Eph. liturg. XXIX. — ⁶ Rubr. gen. Miss. IX, 12. — ⁷ Ako su već 4 ili više rubrikama propisane, tada se imperata ispušta, ali svećenik može ipak uzeti po volji toliko oracija, da ih bude 5 ili 7 (A A S. IV. p. 276 ad X). Među ovima po volji može biti i imperata ali ne kao takova nego kad ad libitum (Poređi: Linzer Quartalschrift 1915. str. 346). — ⁸ D. a. 4177. I. — ⁹ S. R. C. 21. VI. 1912. ad IV. A A S. IV. p. 447.

b) na ferije i vigilije uvijek osim na vigiliju Božića, kada padne na nedjelju.

d) Prefacija.

1. Na nedjelje a) uvijek je prefacija nedjeljna, ako je misa nedjeljna: dakle u korizmi prefacije Quadragesimae i Passionis, u uskrasno vrijeme uskrasna, inače uvijek de Trinitate. Izuzimaju se nedjelje, koje padnu između Božića i Bogojavljenja, zatim u oktavama: Bogojavljenja. Uzašašća i Tijelova; tada su prefacije dotičnih svetkovina;

b) isto je tako nedjeljna prefacija u misama svetkovina, koje padnu na nedjelju, a ne imaju svoje vlastite prefacije, pa i onda, ako je spomen koje svetkovine ili nepovlaštene oktave, koja ima vlastitu prefaciju¹.

2. Na svetkovine uzima se a) *propria*, ako je imadu, ili de octava ili de tempore ili *communis*; prednost imadu, kako su poredane. Izuzima se svetkovina sv. Ivana apostola i evanđelista, jer ima prefaciju de Nativitate;

b) ako svetkovina višega reda bez svoje prefacije padne na svetkovinu nižega reda, koja ima vlastitu prefaciju, tada se ova uzima.

3. U misama ferija i vigilia, ako nemaju vlastite prefacije, uzima se festi vel de octava, od kojih je bio oficij², *propria temporis* (Quadragesimae, Passionis et Paschalis) i onda, ako je oficij bio od svetkovine, koja ima svoju prefaciju³) inače *communis*.

e) Communicantes.

Ako svetkovina ima posebni *Communicantes*, tada se uzima kroz cijelu oktavu, pa i na svetkovine, koje imadu svoju posebnu prefaciju, isto se tako uzima i u votivnim misama.

f) Zadnje evanđelje.

Zadnje evanđelje redovito je početak evanđelja po sv. Ivanu. Izuzima se: 1. Kadgod se čita u oficiju. L. IX. de Hom. Dom., feriae majoris vel Vigiliae ima se i u misi uzeti na koncu njihovo evanđelje. Ako se na feriju major ili vigiliju, kad je svetački oficij, uzima jedna misa od oficija, a druga od ferije ili vigilije, tada je u obadvjema zadnje evanđelje sv. Ivana. Isto tako je evanđelje sv. Ivana, kada su evanđelja indentična. Ako oficij svetkovine padne na feriju major i vigiliju zajedno, tada se uzima evanđelje od ferije, ako ga ima, a ako ga nema, od vigilije; u tom je slučaju od vigilije i onda, ako je evanđelje svetkovine identično s evanđeljem ferije.

2. U trećoj misi na Božić zadnje je evanđelje de Epiphania; a u privatnim misama na Cvjetnicu ono, koje se čita kod blagoslivljanja palama.

¹ S. R. C. 9. II. 1912. ad III; 22. III. 1912. ad VI. — ² S. R. C. 22. V. 1912 ad VI. 1. — ³ S. R. C. 19. IV. 1912. ad XII.

2. Mise o misterijama i svetima izvan oficija.

Ovamo ubrajamo sv. mise misterija i svetih onih svetkovina, a) koje su se do sada stalno slavile na koju nedjelju a sada im je određen stalan dan; zatim onih, b) koje u sukobu s višima imaju se u oficiju ovih samo komemorirati, i napokon onih, c) kojih su mise posebnim indultom Svete Stolice (13. IX. 1913) dopuštene u nadbiskupiji zagrebačkoj, premda su inače ispuštene iz kalendara za cijelu nadbiskupiju.

a) Izvanjska svečanost svetkovina¹, koje su se stalno slavile na nedjelju, a sada su prenesene na stalan dan, može se i dalje slaviti na istu nedjelju uz ove uvjete:

1. Od svetkovina I. classis mogu biti sve mise osim jedne (konventualna ili župska), koja ima biti prema oficiju dana. Isto vrijedi za svetkovinu svete Krunice, makar je II. classis.

2. Svetkovine II. classis mogu imati samo jednu bilo svečanu bilo tihu svetu misu.

3. Sv. mise imaju biti kao na samu svetkovinu, ali valja dodati oraciju iz oficija, odnosno sve komemoracije, koje bi se imale uzeti, da je dotična svetkovina zbilja pala na nedjelju. U tom slučaju vrijedi, što je rečeno za oracije u misama de die, a tako i za sve ostale dijelove mise, koji se mijenjaju.

4. Ne smiju se uzeti posebne mise na veće nedjelje (Dominicae majores: sve nedjelje u adventu i sve nedjelje od Sedamdesetnice do Bijele uključivo) i na one manje nedjelje, na koje bi pao oficij odličniji nego li je onaj, od kojega se izvanjska svečanost prenosi na nedjelju. U tom slučaju u svim misama, koje bi bile inače dopuštene (gore 1. i 2.) uzme se oracija od svečanosti s prvom oracijom oficija sub una conclusione. Gdje je obveza svečane (ili pjevane) konventualne mise, u ovom slučaju ne smije se pjevati druga misa.

5. Ako na takovu nedjelju, na koju se prenosi izvanjska svečanost, padne svetkovina Gospodnja I. classis cjelokupne Crkve, tada se nasmije uzeti ni spomen od svečanosti.

b) Po novim rubrikama brevijara² više se ne prenose svetkovine duplex majus, minus i semiduplex u sukobu sa svetkovinom, koja ima prednost, nego se u oficiju i misi spominju. No u tom slučaju dopušta S. R. C. već spomenutim dekretom od 28. X. 1913., da se o takim svetkovinam mogu služiti na te dane privatne sv. mise obredom svečanim; druga je oracija od oficija, a onda se redaju ostale, ako ih ima. Ne smiju se uzimati takove mise, ako je svetkovina, koja priječi I. vel II. classis, nedjelja koja joj drago, svi dani u oktavi prvoga (uskrsna i duhovska) i drugoga reda (Bogojavljenja i Tijelova), osmi dan oktave trećega reda (božićna i spasovska), povlaštena ferija ili vigilija.

c) Od svetkovina: Sv. Ivan Nepomuk (16. svibnja), sv. Ilija prorok (20. srpnja), sv. Rok (16. kolovoza), sv. anđeli čuvari (na ne-

¹ S. R. C. 28. X. 1913. — ² Additiones et Variationes Tit. V. 1.

djelju bližu 1. rujna), sv. Barbara (4. prosinca) i prenos sv. Kuće Nazaretske (10. prosinca) mogu se služiti u zagreb. nadbiskupiji¹, i ondje, gdje se ne moli oficij, dvije sv. mise, jedna pjevana (svečana) a druga tiha. Uvjeti su:

1. Ako se te svetkovine slave nekom svečanosti i cum concursu populi;

2. ako na te dane ne padne koja svetkovina I. classis;

3. ne smije se ispustiti misa oficija konventualna ili župska, ako je obveza za taj dan.

Inače se valja držati rubrika t. j. onoga, što je gore rečeno pod a).

3. Mise ferija i vigilija izvan oficija.

Ovdje ne govorimo o onim misama ferija i vigilija, koje su propisane rubrikama gener. misala² pro ecclesiis cathedralibus et collegiatis, već o misama ferija i vigilija, od kojih nije bio oficij, a ipak su bilo zapovjedene rubrikama misala bilo dopuštene rubrikama izdanim na temelju konstitucije *Divino afflatu*.

a) Na vigilije, ferije kvaterne i u ponedjeljak pro-snih dana, kada padnu u oktavu nepovlaštenu, ima se uzeti misa od vigilija ili dotičnih ferija. U tom slučaju 2. oracija de octava, treća communis, ako se ne mora uzeti spomen simplicis³.

b) U vigilijama u adventu uzima se misa od vigilije a ferija adventa samo se spominje, izuzima se, ako je ta ferija kvaterna, jer je onda od nje misa, a od vigilije spomen⁴.

c) Ako se na Markovo (ili bolje 25. travnja) drži procesija, misa ima biti Rogationum. Ako je samo jedan svećenik, ima uzeti spomen sv. Marka; ako ih je više, tada ne treba uzeti spomena, jer su sve druge mise o svetkovini bez spomena ferije.

Na prosne dane, ako se drži procesija, ima biti i misa Rogationum bez spomena svetkovine ili sa spomenom prema tomu, da li u crkvi ima na te dane više misa ili je samo jedna.

Na prosni utorak, ako je ferijalni oficij, misa je Rogationum, a ne od nedjelje⁵.

d) U prijašnjim gener. rubrikama misala (III, 1) bilo je dopušteno uzeti misu većih ferija na dane, kada je bio oficij semiduplex. Nove rubrike izdane s konstitucijom *Divino afflatu* dopuštaju to i onla, kada je oficij duplex (ali ne I. i II. classis), za ferije korizmene, kvaterne, ponedjeljak prosni i vigilije. Ako je bio oficij duplex, tada se u tim ferijalnim misama ne uzimaju orationes communes, a ako je bio semiduplex valja prvom od njih popuniti broj tri, ako ga već ne popunjuju orationes speciales. U ovim misama nije slobodno po volji dodavati oracija. No može se dodati za pokojnika na predzadnjem mjestu, ako se misa čita za pokojnika.

¹ S. R. C. 13. IX. 1913. — ² Tit. III, 1 i 2. — ³ Rubr. gen. Miss. III. 2. — ⁴ Ib. 4. i 5. — ⁵ Rubr. Miss.

Sve te mise nemaju ni *Gloria* ni *Credo*, a prefacija je de tempore¹ ili communis, a nikad od oktave.

4. Zavjetne mise (missae votivae).

a) Općenite ustanove.

Dosta je razborit razlog, da se uzme druga misa nego li je bio oficij — razumije se, kada rubrike dopuštaju. Može takovu misu tražiti onaj, koji donosi stipendij, može sam svećenik za svoju pobožnost, a ondá opet koji put traži poglavar radi kakove osobite zgone ili potrebe, da se uzme ova ili ona misa izvan oficija.

1. Koje se mise mogu uzeti kao zavjetne?

a) Svakako one, koje su već u misalu označene kao votivne mise, a to su sve mise, koje se nalaze iza mise *Terribilis* (In dedicatione Ecclesiae), od „Missa de Ss. Trinitate“ do „Missa pro Sponso et Sponsa“ uključivo. Za tim one mise tajna Gospodinovih i njegove presv. Majke, u kojima se nalazi rubrika, koja određuje, što se imade uzeti, kad se služi kao zavjetna. Takove su na pr. Ss. Cordis Jesu, preciosissimi Sanguinis, Immaculatae Conceptionis B. Mariae, itd.

b) Mise svetaca iz „Proprium sanctorum“. Samo valja izmijeniti riječi, koje se upravo odnose na onaj dan, a druge dane ne bi bile zgodne. Tako na pr. „Natalitia“, „Salemnitae“, „Festum“, imaju se promijeniti u „Memoria“, „Commemoratio“; riječi „hodie“, „hodierna dies“, „annua“ ispuštaju se. Ako koji dio od mise manjka, ima se uzeti iz „Commune Sanctorum“.

c) Ako nema vlastite mise, tada se uzima iz Commune Sanctorum. Pri tom može svećenik uzeti obrazac prvi ili drugi, a može uzeti prvi, a iz drugoga epistolu i evanđelje i obratno.²

d) U oktavi koje svetkovine, ako se uzima votivna misa iste osobe, smije se uzeti samo od te svetkovine, od koje se opslužava oktava. Tako na pr. u oktavi bezgrješnog začetka bl. Dj. Marije ne smije se uzeti votivna misa *Rorate* nego se ima uzeti *Gaudens gaudebo*. Isto tako u oktavi simplex Nativitatis B. M. V. uzima se misa de Nativitate³. Vrijedi i za ostale oktave simplex⁴.

2. Ne mogu se uzeti kao zavjetne:

a) Sve mise de Tempore (dakle nedjeljne, ferijalne itd.)

b) Mise običnih svetkovina, kao Božić, Uskrs, itd. kao uopće o pojedinim tajnama, ako nije posebice već u samom obrascu mise označeno, da se može uzimati kao votivna [vidi gore 1. a)], ili ako nema posebnoga Indulta.

c) Ne smiju se bez posebnoga Indulta služiti votivne mise o blaženima, i ako je dopušten njihov oficij i misa⁵.

¹ S. R. C. 19. IV. 1912. ad XII. (AAS. IV. p. 322.) — ² Rubr. misala. — ³ S. R. C. 7. VIII. 1914. ad II. u AAS. VI. p. 407. — ⁴ S. R. C. 18. I. 1918. ad I. IV. — ⁵ D. a. 1568. I.

3. Prefacija je u votivnim misama propria, ako je imadu, inače od oktave, temporis ili communis.

4. Zadnje evanđelje uvijek je sv. Ivana: *In principio*.

5. Boja odijela u votivnim misama ravna se prema misi t. j. kakova bi bila boja svetkovine, takova je i u votivnoj misi, samo valja pamtit, da je u misi „De Passione“, „Ad tollendum schisma“ i sve do „Pro peregrinantibus“ uključivo boja odijela ljubičasta, a u misi „Pro sponso et sponsa“ bijela.

b) Svečane zavjetne mise.

1. Samo biskup smije dopustiti i zapovjediti svečanu zavjetnu misu radi važnoga razloga i javne potrebe crkvene. No važan razlog može također biti, da se isprosi kiša, lijepo vrijeme, za kakvu bilo potrebu, za bolesnoga vladara itd., ako biskup s klerom te narodom i poglavarstvom gradskim prisustvuje takovoj misi.¹ Razumije se, da će još prije biskup dopustiti zavjetnu svečanu misu, ako je razlog važniji. Sam svećenik ne može ni radi važnoga razloga na svoju ruku uzimati svečane zavjetne mise.

2. Kada se smiju služiti? Na sve dane osim nedjelja I. classis i svetkovina I. classis, Pepelnice, cijeloga Velikog tjedna, vigilije Božića i Duhova. Ako se na ove dane odredi, tada se uzima misa od oficija, a doda joj se oracija votivne mise i to prvoj oraciji sub una conclusionem i u onom slučaju, ako slijedi još koja oracija sa svojim završetkom.

3. Obred je mise svečan, za to uvijek *Gloria* i *Credo*, osim u onim misama, koje zahtijevaju ljubičastu boju, ipak se i u ovima uzima *Credo* po nedjeljama. Oracija je samo jedna, kojoj se dodaje sub unica conclusionem *Deus cuius misericordiae* u misi pro gratiarum actione;² a u misi coram Sanctissimo *Deus qui nobis*, također sub unica conclusionem. I više se ne uzima ni koja oracija.³

4. Pjevanje je u tonu svečanom.

c) Privatne zavjetne mise.

1. Nemaju nikakova privilegija, pa ni onda, kada se pjevaju. Pjevanje ima biti ritu simplici.

2. Ne smiju se služiti: a) kadgod je oficij duplex;

b) na sve nedjelje i kroz povlaštene oktave (Uskrsa, Duhova, Bogojavljenja, Tijelova, Božića i Spasova);

c) na sve vigilije, na sve dane u korizmima i kvatrama (srijeda, petak i subota) te na ponedjeljak prosnih dana bio oficij koji mu drago;

d) na utorak prosnih dana, gdje je samo jedna misa, a drži se procesija;

¹ D. a. 235, XII. — ² Tako valja učiniti i u privat. zavjetnoj misi pro gratiarum actione, u kojoj se dodaju opet pod posebnim zaključkom druge oracije. — ³ D. a. 3352, VI.

- e) na dan, kada se ima anticipirati¹ ili reponirati nedjeljna misa ;
f) na Dušni dan.

Prema tomu smije se služiti, kada je oficij semi-duplex, simplex ili de feria uz izuzetke pod b) c) d) e).

3. Obred. a) *Gloria* nemaju privatne votivne mise osim De Beata po subotama i u oktavi koje njezine svetkovine (no u tom slučaju valja uzeti misu od oktave²), i de Angelis (bilo o svima, bilo o pojedinom anđelu).

b) Oracije su tri propisane: prva dotične votivne mise, druga od oficija, treća, koja je u oficiju druga (dakle oktave, ferije, simplexa); ako ove treće nema tada se uzima prva od commerationes communes prema vremenu, jedino u misama de Beata valja u tom slučaju uzeti oraciju de Spiritu Sancto; ovu istu oraciju valja uzeti i u votivnoj misi de Ss. Trinitate, kada se služi u oktavi koje svetkovine B. D. Marije³. Kao treća ne može biti imperata.

U ovim misama može svećenik uzeti i više oracija do sedam. Ovamo se može ubrojiti i imperata.

c) *Credo* nemaju nikad.

d) Neke posebne zavjetne mise.

1. Misa o presv. Srcu Isusovu na prvi petak u mjesecu dopuštena⁴ je u svim onim crkvama i oratorijima, gdje se vrši u jutro kakova pobožnost na čast presv. Srcu Isusovu. Dopuštena je samo jedna, koja je u savezu s tom pobožnosti. Obred joj je svečan, te ima *Gloria*, *Credo* i samo jednu oraciju⁵ i na koncu evanđelje sv. Ivana. Izvan uskrsnog vremena imaju se ispustiti *alleluja* u Introitu Offertoru i Komuniji⁶.

Ne smije se ta misa služiti na sve svetkovine I. classis i na Dušni dan;⁷ na svetkovine Krista Gospoda,⁸ na Veliki petak i vigiliju Bogojavljenja;⁹ u povlaštenim oklavama: Bogojavljenja, Uskrsa, Duhova, Tijelova, Uzašašća, ako je bio oficij od oktave;¹⁰ u župama, gdje je samo jedna sv. misa na dane (in festis suppressis), kada je dužnost misiti pro pupulo.¹¹

Bilješka. Svećenici, koji su članovi lige pro Pontifice et Ecclesia, imaju isti privilegij za ovu sv. misu, ali bez uvjeta, da se vrši

¹ Anticipira se nedjelja poslije Bogojavljenja ili 23. nedjelja po Duhovima, kada se one godine ne mogu uzeti. Reponira se nedjeljna misa, kada je bila zapriječena kojom višom svetkovinom, na pr. Presv. Trojstvom. — ² To isto vrijedi i za oktavu simplex de Nativitate B. Mariae Virg. Ako se naime u toj oktavi uzme votivna misa de Beata, ima se uzeti de Nativitate s *Gloria*, ali bez *Credo* (S. R. C. 7. VIII. 1914. ad II. A A S. VI. p. 407). Isto vrijedi i za ostale oktave simplex. S. S. C. 18. I. 1908. ad I. A A S. X. pg. 69. — ³ D. a. 3764. XII. — ⁴ Ib. 3712. — ⁵ Imperata pro re gravi ima se uzeti ali s posebnim završetkom. S. R. C. 18. II. 1918. ad II. A A S. X. pg. 107. — ⁶ D. a. 3764. X. — ⁷ Ib. 3855, II. — ⁸ Ad mentem novarum Rubricarum tit. IV. n. 7; tit. VI. n. 4. et iuxta notanda in Tabellis n. 3. S. R. C. 2. VI. 1916. ad I. A A S. VII. pg. 227. — ⁹ D. a. 4084, I. — ¹⁰ Ordo Divini officii recitandi — Pustet. — ¹¹ D. a. 4093. II.

kakova pobožnost na čast presv. Srcu Isusovu. Takav privilegij imadu i članovi Perseverantiae sacerdotalis, također bez spomenutoga uvjeta.

2. Zavjetna misa bl. D. Marije u adventu (*Rorate*). Ova je misa dopuštena kao svečana zavjetna (dakle s *Gloria* i *Credo*) na devet dana prije Božića, ne računajući ovamo vigilije božićne, u sve dane pa i na nedjelju i svetkovinu sv. Tome, ako je stari običaj i concursus populi; misu valja barem pjevati, a ne smije se ispustiti misa konventualna i župska¹. Inače se smije pjevati uz iste klauzule i u druge dane u adventu izuzevši svetkovine I. i II. classis te nedjelje², ali dakako bez *Gloria* i *Credo*, jer se smatra kao „mera populi devotio“.³ Po subotama ima *Gloria*, a u oktavi Bezgrješnog začetka i *Credo*, ali se tada ima uzeti i misa de octava.⁴ U nekim zemljama ima ova misa veća privilegija, kao na pr. u Poljskoj (22. VIII. 1744.) i Češkoj (17 XI. 1864.), ali za to valja imati posebni indult. Tihe mise *Rorate* dopuštene su samo onda, kad su uopće dopuštene zavjetne mise. Gdje su u manjim crkvama dopuštene posebnim indultom tihe mise *Rorate*, na vigiliju Bezgrješnog začetka ima se uzeti misa vigilije.⁵

3. Missa pro sponso et sponsa. a) Ova votivna misa dopuštena je u vrijeme, kada se dopušta Solemnitas nuptiarum, a to je između Božića i Pepelnice i između Uskrsne nedjelje i prve nedjelje Adventa⁶. No i u to vrijeme nije dopuštena:

1. na sve nedjelje (i na anticipatu) i zapovijedane svetkovine također na dokinute;

2. na duplicia I. et II. classis;

3. na vigilije Duhova i Bogojavljenja;

4. u oktavama Božića, Bogojavljenja, Uskrsa, Spasova, Duhova i Tijelova;⁷

5. na Dušni dan;

6. na dane prosne, kada se drži procesija a samo je jedna misa.

Na ove dane (osim na Dušni dan, kad je zabranjena i ova misa i njezin spomen) može se poslije propisanih oracija uzeti oracija ove mise, a poslije *Pater noster* i prije blagoslova dotične oracije iz mise pro sponso et sponsa.

b) Obred. Ova misa nema ni *Gloria* ni *Credo*, a ima tri oracije, od kojih je druga od oficija a treća (ako već oficij nema više komemoracija) communis. Kada je oficij duplex, commemoratio communis uvijek otpada.⁸

Kada i kako se pod tom misom imade davati blagoslov mladencima, kazuju rubrike misala u toj misi.

c) Komu se ima dati. Ovaj ženidbeni blagoslov pod misom ima se dati u ženidbama katolika, nesamo onda, kada se vjenčaju, nego i poslije kadagod zatraže, ako ga prije nijesu bilo s kakova im

¹ D. a. 2223. — ² Ib. 2378, VIII. — ³ Ib. 2417, V. — ⁴ Oracije se uzimaju, kako su propisane u direktoru. — ⁵ D. a. 4055, I. — Osim navedenih dekreta o ovoj misi poredi još D. a. 1093; 2257; 2259; 4180, I. — ⁶ Biskup može dopustiti i u zabranjeno vrijeme ovu misu ili njezinu komemoraciju. Cod. can. 1108, § 3. — ⁷ D. a. 4274, V. — ⁸ S. R. C. 24. V. 1912. ad VII.

drago razloga primili. U dovici, koja je već u prvoj ženidbi primila taj blagoslov, kada sklapa drugi ženidbeni vez, ne smije se dati, makar joj zaručnik nikad nije bio oženjen. Ako je zaručnik udovac, a zaručnica djevojka, gdje je običaj da se blagoslivlje takova ženidba, ima se blagosloviti.¹

d) Smije se služiti i u privatnim oratorijima, kada se u njima sklapa ženidba.

5. Misa u tuđoj crkvi.

Svećenik se ima držati direktorija one crkve, u kojoj služi, valja mu dakle uzeti i imperatu.

Ako služi u redovničkoj crkvi, valja da uzme misu, koju i redovnički kler, ali posebne obredne dodatke ili izuzetke ne smije uzimati, n. pr. umetati u *Confiteor* ime osnivatelja reda.

Što vrijedi za crkve, vrijedi i za glavne oratorije po samostanima, bolnicama, seminarima i t. d.

Ako direktorij crkve dopušta misu votivnu ili de Requite, može je svećenik uzeti, makar je po svojem direktoru molio oficij I. classis. Ako pak u ovom slučaju uzme misu prema svojem oficiju, treba da je uzme, kako je njemu propisano.

U kapelama strogo privatnim treba da se drži svojega direktora.

6. Mrtvačke mise (Missae de Requite).

a) Općeniti propisi.

Sve missae de Requite imadu prefaciju communis, *Communicantes* obični, ma da se služe u oktavi, koja ima svoj *Communicantes*; mjesto *Ite missa est* imaju: *Requiescant in pace* i zadnje evanđelje uvijek: *n principio*.

Na svetkovine svetaca, koji dolaze u kanonu, ne naklanja se.

Misno je odijelo crno, a tako i antependium, zastor tabernakula (conopaeum) ljubičast.² Samo ako je na Dušni dan javno izložen presv. oltarski Sakrament (na pr. 40 sati), služe se sv. mise na pokrajnom oltaru u ljubičastoj boji. (Poblize kod: Izlaganje presv. oltar. Sakramenta).

Kod svećanih i pjevanih misa de Requite valja pjevati: Introit, sekvenciju, ofertor i komuniiju.³ Pratlja na orguljama se dopušta (ad associandum et sustinendum cantum silente organo cum silet cantus... in casu necessitatis).⁴

b) Obrasci.

Četiri su obrasca za mrtvačke mise, koji se razlikuju među sobom oracijama, epistolama i evanđeljima. Epistole i evanđelja mogu se međutim zamjenjivati po volji, kako to dopušta rubr. misala

¹ Rit. Rom. Tit. VII, c. 1, 15, 16. — ² D. a. 3201. x; 3562. — ³ Ib. 2959, II; 3051, I. — ⁴ Ib. 4265, II; S. R. C. 22. III. 1912. ad II.

iza četvrtoga obrasca, osim u zadušnicama za Papu, kardinale i biskupe.¹

U prva tri obrasca uvijek je samo jedna oracija, a u četvrtom uvijek tri, a može svećenik uzeti i pet i sedam, samo na Dušni dan, kad se služi kao treća misa, jedna je oracija.²

Sequentia se uzima uvijek kad je jedna oracija i u svim pjevanim misama; u tihoj misi, u kojoj je više oracija, ostaje na volju svećeniku, da li će je uzeti, ili ne.³

Prvi obrazac: In Commemoratione Omnium Fidelium defunctorum, kako već sam naslov kaže, upotrebljava se na Dušni dan u svim misama bile pjevane ili tihe.⁴ Na taj dan i ne smije se uzimati kakova druga misa; izuzima se misa ekspozicije i repozicije 40-satnoga klanjanja⁵ i zadušnice za svjetovnjaka, koja ima biti po drugom obrascu.⁶

Isti se obrazac ima upotrebiti u misama „in die obitus vel depositionis“, nadalje 3., 7. i 30. dan te na godišnjicu za Papu, kardinale i biskupe s oracijama ex diversis pro defunctis (Rubr. miss.). Ovdje se ne smiju zamjenjivati epistola i evanđelje s epistolom i evanđeljem iz koje druge mise. Za svećenike može se uzeti bilo prvi bilo drugi obrazac za sve prije spomenute mise, samo se ima u svakom slučaju uzeti oracija: *Deus, qui inter Apostolicos sacerdotes*.⁷

Drugi obrazac: In die obitus seu depositionis Defuncti upotrebljava se, uz gornje izuzetke, u pogrebnim misama i u onim nakon primljene vijesti o smrti bez ikakove promjene u oraciji⁸, zatim na 3., 7. i 30. dan iza smrti ili pogreba, s posebnom oracijom, koja je stavljena odmah iza toga obrasca.

Treći, sedmi, trideseti dan i godišnjica mogu se računati od dana smrti, a i od dana pogreba.⁹

Treći obrazac: In anniversario Defunctorum upotrebljava se na godišnjicu, bila ona u užem značenju (također se računa ali od dana smrti ili od dana pogreba), bila u širem, i kao druga na Dušni dan.

Oracija je za više pokojnika, ali se može upotrebiti i za jednoga, kako kaže rubr. miss. u nekim izdanjima misala, a u drugim je već izvedena jedna i druga oracija. Ako je misa za više njih istoga spola, tada se uzme „famulorum“ odnosno „famularum“; ako je za dvoje raznoga spola a ne ističu se imena, tada ima biti „famuli et famulae tuae“, a ako se imena ističu „famulorum tuorum“.¹⁰

Četvrti obrazac: In Missis quotidianis Defunctorum uzima se u svim drugim slučajevima za pokojnike, bilo za pojedinca, bilo za više njih, bilo uopće za pokojnike, i kao treća misa na Dušni dan. Imade tri oracije, bila pjevana ili tiha, a može svećenik uzeti i to samo u tihoj pet i sedam,¹¹ samo na Dušni dan ima jednu oraciju.

¹ D. a. 3213, V. — ² S. R. C. 11. VIII. 1915. A A S. VII. p. 422. —

³ D. a. 3920. — ⁴ Razumijeva se to za jednu misu i to prvu, dok ostale dvije imadu svoje obrasce. — ⁵ D. a. 3864. IV. — ⁶ Ib. 3864. V. — ⁷ Ib. 2417. VIII.

— ⁸ Ib. 3764, IV. — ⁹ Ib. 3753, IV. — ¹⁰ Ib. 4074, VII. — ¹¹ Ib. 3920. IV.

Prva je oracija uvijek za onoga, za koga se misa prikazuje, a zadnja oracija uvijek *Fidelium Deus*, ostale može svećenik po volji birati¹, ali samo iz oracija pro defunctis. Ako je misa pro uno defuncto et una defuncta, tada se uzima oracija pro pluribus defunctis s ovom promjenom: *famuli et famulae tuae*, ako se ne ističe ime, inače *famulorum tuorum*.² Ako je misa uopće za pokojne, oracije se simaju uzeti, kako su u obrascu.³

Mrtvačke mise, koje se služe po prvim trima obrascima jesu povlaštene, a one po četvrtom nepovlaštene. Sve su, osim one na Dušni dan, izvan oficija dana, te su u mnogom slične votivnim misama, pa se i zovu missae votivae pro defunctis. Povlaštene se mise imadu pjevati osim nekih izuzetaka niže navedenih.

c) Kada se smiju služiti mrtvačke mise.

I. Dušni dan.

Apostolska konstitucija „Divino afflatu“ (1. XI. 1911.) određuje, da se na Dušni dan imade služiti samo misa de Req., a apostolska konstitucija „Incruentum Altaris sacrificium“ (10. VIII. 1915)⁴ dopušta u cijeloj Crkvi, da svaki svećenik može služiti na taj dan tri zv. mise. Jednu može služiti po svojoj nakani ili za stipendij, drugu za sve duše u čistilištu, a treću po nakani Papinjoj.⁵

Sve tri mise imadu samo jednu oraciju i sekvenciju.

Prva je misa po prvom obrascu, te je u savezu s oficijem; ako tko služi samo jednu, ima ovu uzeti. Isto tako ako se koja misa pjeva, ima se pjevati po prvom obrascu; u tom je slučaju dopušteno red misa izmijeniti.

Druga je misa po trećem obrascu (In anniversario) samo što u oracijama valja ispustiti: *quorum anniversarium depositionis diem commemoramus* (u kolekti i postkomuniji) i *quorum hodie annua dies agitur* (u sekretu).⁶

Treća misa ima biti po četvrtom obrascu s drugom oracijom iz te mise: *Deus veniae largitor* uz ove promjene: u kolekti mjesto: *nostrae congregationis fratres, propinquos et benefactores, qui* ima biti: *animas famulorum famularumque tuarum, quae*; u sekretu mjesto: *fratrum, propinquorum et benefactorum nostrorum* ima biti: *omnium fidelium defunctorum*; u postkomuniji mjesto: *fratrum, propinquorum et benefactorum nostrorum* ima biti: *famulorum famularumque tuarum*.

¹ D. a. 3920. II. — ² Ib. 4074. VII. — ³ Ib. 3920. III. — ⁴ A. A. S. VII. pg. 401. Još valja porediti za propise, koji se tiču triju misa na Dušni dan ove odluke: S. R. C. 11. VIII. 1915. (A. A. S. VII. pg. 422); S. C. Conc. 15. X. 1915. (ib. pg. 479); S. C. O. 14. XII. 1916. (ib. IX. pg. 179). —

⁵ Samo za jednu smije uzeti stipendij, pa i u onom slučaju, ako služi dvije ili samo jednu; ako služi dvije, prva je slobodna a druga za sve duše u čistilištu. — ⁶ Ako svećenik služi samo dvije mise, drugu ima uzeti po ovom obrascu, a prvu dakako po prvom.

II. Povlaštene.

1. Najveću povlasticu imade pogrebna misa, i to:

a) *die vel pro die obitus, aut depositionis praesente, insepulto, vel etiam sepulto non ultra biduum, cadavere*, koja se može služiti na sve dane; izuzimaju se:

Sve svečane svetkovine dupl. I. classis, kako cijele crkve, tako posebne, dakle: Božić, Bogojavljenje, Uskrsna nedjelja, Spasovo, Duhovska nedjelja. Presv. Trojstvo¹ i Tijelovo², Bezgrješni začetak, Naviještenje³ i Vel. Gospa; svetkovine sv. Josipa⁴ (19. ožujka i srijeda prije III. nedjelje po Uskrsu), Rogjenje sv. Ivana Krstitelja, Petrovo, Svi sveti, mjesni zaštitnik, Posvetilo⁵ vlastite crkve i titul njezin;

posljednja tri dana Velikoga tjedna;

dan, kad je svečano izloženje presv. olt. Sakramenat;

u župskim crkvama, koje imadu samo jednu misu, još sve nedjelje i svetkovine (također ukinute, kad je dužnost služiti pro populo), dan sv. Marka i prosni dani, ako se drži procesija, vigilija duhovska i Pepelnica⁶, ako se ima blagoslivljati krsna voda ili pepeo.

Da ova misa ima tu povlasticu, potrebno je, da je mrtvo tijelo fizički ili moralno nazočno u crkvi, gdje se pjeva. Moralno je onda nazočno, kada se ne može u crkvu nositi radi važnih razloga (kužna bolest, zabrana civilnih oblasti) ili dok još nijesu prošla dva dana, što je zakopano. Računaju se potpuna dva dana; ako je n. pr. u ponedjeljak sprovod, pogrebna misa s ovim povlasticama može biti u utorak ili u srijedu. Još valja pamtit, da samo jedna misa ima privilegij i to u mjestu, gdje mrtvo tijelo leži ili je pokopano.⁷

b) Ako rubrike priječe, da se u to vrijeme ne može pjevati *Requiem* (n. pr. da je tko pokopan na Veliki četvrtak), tada gubi ovu povlasticu, te se može služiti tek na prvi dan koji nije: nedjelja, zapovijedani blagdan (*festum suppressum*), svetkovina I. i II. class. ili dan, koji isključuje svetkovine I. i II. class., naime: Pepelnica, dani u Velikom tjednu, vigilije Božića i Duhova, te dani u osmini Bogojavljenja, Uskrsa, Duhova i Tijelova,⁸ dan kada je svečano izložen presv. oltar. Sakramenat.

Ako se ne upotrebi prvi dan ovako nezapriječen, gubi se povlastica, te će se moći zadušnice služiti samo na dane, kad su dopuštene svakidašnje mrtvačke mise.

c) Tiha misa pogrebna za umrloga siromaha dopušta se uz iste uvjete i na iste dane kao da je pjevana, samo da se po nedjeljama i svetkovinama ne ispusti misa oficija.⁹

d) Kada se u crkvi i javnoj kapeli pjeva¹⁰ pogrebna misa in *die obitus vel pro die obitus aut depositionis*, ali samo u tom slučaju, dopuštene su u istoj crkvi i javnoj kapeli tihe mrtvačke mise za istoga pokojnika na sve dane; izuzimaju se:

¹ D. a. 4274, VII. — ² Ib. 4274, VI. U crkvama, u kojima se svečanost tijelovska slavi na nedjelju, ne će biti na tu nedjelju dopuštena pogrebna misa. Ibid. VII. — ³ Ib. 4274, VI. — ⁴ Ib. 4274, VI. VII. — ⁵ Ib. 3541. — ⁶ Ib. 4076, II. — ⁷ Ib. 2915. XI. — ⁸ D. a. 4274, V. — ⁹ D. a. 4024. — ¹⁰ Ib. 3944, III.

sve nedjelje i blagdani (i dokinuti);
 svetkovine I. i II. classis,¹
 dan, kada je svečano izložen presv. olt. Sakramenat;
 svi dani, koji isključuju dupl. I. classis (dakle: Pepelnica, svi
 dani Velikog tjedna, dani u oktavi Uskrsa i Duhova, osmi dan oktave
 Bogojavljenja i Tijelova,² vigilije Božića i Duhova).
 Obrazac je tihe mise isti kao i pjevane.

e) U kapelama sjemeništa, kolegija i redovničkih
 družba dopuštena je također jedna tiha misa de Requie in die
 vel pro die obitus aut depositionis praesente, insepulto vel etiam se-
 pulito non ultra biduum, cadavere, uz iste povlastice kao pod d)³.

f) U privatnim kapelama imadu sve mise, koje se čitaju
 za pokojnika od dana smrti do pogreba isti privilegij kao one pod d).
 Samo valja da je mrtvac u kući.⁴

2. Pogrebna misa nakon primljene vijesti o smrti.
 Ovo je misa, koja se služi za pokojnika u kojem drugom mjestu, a
 ne ondje, gdje mrtvac leži ili je ukopan. Oracija se uzima, kako je u
 misalu in die obitus⁵. Smije se služiti na sve dane uz izuzetke navedene
 gore pod 1. b)⁶. Ako se prvi nezapriječeni dan ne služi, gubi po-
 vlasticu.

3. Misa na treći, sedmi i trideseti dan⁷ kao povlaštena
 smije se samo pjevati⁸, i to na sve dane, osim:
 nedjelja i zapovijedanih svetkovina (i ukinutih);
 svetkovina I. i II. classis;
 vigilije Božića, Bogojavljenja i Duhova;
 Pepelnice i cijeloga Velikog tjedna;
 dana u oktavama Uskrsa, Duhova i Bogojavljenja, Tijelova, Bo-
 žića i Spasova;
 dok traje svečana ekspozicija presv. oltar. Sakramenta;
 na prosne dane u župskim crkvama, ako je procesija, a samo je
 jedna misa.

Bude li treći, sedmi i trideseti dan liturgički zapriječen, mogu
 se dotične mise na prvi slobodni dan bilo prije bilo poslije uzeti
 s istom oracijom⁹; ako se to propusti, gubi povlasticu.

Tihe mise imadu isti obrazac,¹⁰ ali se mogu uzeti samo ako
 su taj dan dopuštene svakidašnje tihe mise; ovo vrijedi i za tihi ani-
 versarij, što ga daje rodbina iz pobožnosti čitati.¹¹

4. Godišnjica smrti (anniversarium):

a) u užem značenju, t. j. svake godine na dan smrti ili po-
 greba ili na dan zakladom određen.¹² Ako je više pokojnika, dosta

¹ Nov. rubr. brev. u nov. Psalt. Tit. X, 5. — ² D. a. 4274, V.; rubr. u
 novom Psalteriju Tit. X, 5. — ³ D. a. 4192, I 2; rubrike u novom Psalteriju
 Tit. X, 5. — ⁴ D. a. 4192, I 1.; rubr. u novom Psalteriju Tit. X, 5. — ⁵ D. a.
 3764, IV. — ⁶ Ib. 3755, III; 4096, V. — ⁷ Ib. 3753, I. III. — ⁸ Ib. 2482, II.
⁹ Ib. 3753, II. — ¹⁰ Ib. 3956. — ¹¹ S. R. C. 19. IV. 1912. (A A S. IV. p. 322).
 — ¹² D. a. 3213, V.

je, da kod nesukladnih godišnjica bude taj dan smrtni od jednoga pokojnika.

Samo je pod tim uvjetom ova misa povlaštena.

Povlastica glede dana, kada se smije služiti, ista je kao i kod mise na treći itd. dan.

I ostalo sve, što je tamo rečeno, vrijedi i za ovu misu.¹

b) Godišnjica u širem značenju, to jest mise zakladne, ali bez oznake dana ili one, što ih daju za svoje pokojnike služiti na stalan dan kapituli, društva, samostani, kolegija, župe ili bratovštine. Pjevane mise (obrazac po volji) s jednom oracijom ex diversis, ne smiju se služiti na dane izuzete pod 3., a osim toga još i na sve dupl. maj.

Istu povlasticu imaju mise, što ih vjernici dadu pjevati za svoje pokojnike u osmini Dušnoga dana.²

5. U kapelicama i crkvama na groblju³ smiju se služiti obične svakidašnje mrtvačke mise s tri oracije (pjevane sa sekvencijom) na sve dane osim onih, koji su izuzeti pod 3.⁴ Ovaj se privilegij ne proteže na kapelice ili crkve izvan groblja, ma da je koji mrtvac u njima pokopan,⁵ niti na kapele i crkve na grobljima, na kojima se više ne pokapa,⁶ niti na župske crkve, koje su okružene grobljem.⁷

III. Nepovlaštene.

Sve su ostale mise de Requie nepovlaštene bile pjevane bile tihe, pa i one, što ih propisuje rubrika Misala za katedralne i kolegiate crkve svakoga prvoga nezapriječenoga dana u mjesecu i svakoga nezapriječenoga ponedjeljka.

a) Pjevane ili svečane smiju se služiti na sve dane, kada nije oficij duplex ili nedjelja (također anticipata); osim toga ne smiju se služiti:

na dane u osminama Božića, Bogojavljenja, Uskrsa, Uzašašća, Duhova i Tijelova;

na vigilije Božića, Bogojavljenja i Duhova;

na Pepelnicu;

cijeli Veliki tjedan;

dok je presv. olt. Sakramenat svečano izložen;

na prosne dane, ako se drži procesija, a u crkvi je samo jedna misa.

b) Tihe privatne mise de Requie ne smiju se služiti po nedjeljama i kad god je officium duplex, osim toga zabranjene su:

kad je svečano izložen presv. oltarski Sakramenat;

u oktavama Božića, Bogojavljenja, Uskrsa, Spasova, Duhova i Tijelova;

¹ D. a. 3753, I. — ² Ib. 3753, V. — ³ Ovamo idu i privatne kapele podignute na grobu pojedinaca, ili obitelji i reda, zajednice. (V. ab Appeltern I. p. 166). — ⁴ D. a. 3903. — ⁵ Ib. 3944, I. — ⁶ Ib. 4096, I. — ⁷ Ib. 4096, II.

kroz cijelu korizmu osim prvoga dana slobodnoga od oficija duplex u svakom tjednu (ovaj izuzetak ne vrijedi za Vel. tjedan);
 na kvaterne dane;
 na ponedjeljak prosnih dana (a tako i u utorak, ako je samo jedna misa i vodi se procesija);
 na sve vigilije;
 na dane, kad se ima anticipirati ili prvi put reponirati nedjeljna misa.

d) Absolutio defunctorum (Libera).

1. Uvijek se ima uzeti poslije pogrebne mise, praesente corpore, jer pripada obredu pogreba. Poslije drugih mrtvačkih misa može se uzeti, ali ne mora. Ako je kakovom ustanovom određena (n. pr. zaklada), ima se uzeti.

2. Ima obaviti onaj, koji je sv. misu služio. Samo se biskup od toga izuzima.¹

3. Poslije mise od oficija ne smije se uzimati ili barem tako ne kao da bi spadala na misu,² dok je inače slobodno uzimati, gdje je običaj, da se goji pobožnost za duše pokojnika, ali ne na svetkovine I. classis.³

4. Za Papu, biskupa dijeceze i kralja ima tu apsoliciju izvršiti biskup (ili dignitar) u katedrali (osim ako se ovdje ne može radi kakove zapreke, onda u drugoj crkvi po odredbi ordinarija), kako to propisuje Caer. episcop. i Pontif. Rom. a u drugim crkvama, ako se i pjevaju i čitaju zadušnice, ima se absolutio super tumulum, ako nema naročitoga indulta,⁴ ovršiti kao i kod drugih s odnosnom oracijom.

Dodatak.

1. Grgurovske mise.

Trideset misa za pokojnika, kada se služe svaki dan po jedna neprekinuto kroz trideset dana, zovu se Grgurovske mise.⁵

Propisi za te mise jesu ovi:

a) Mise valja služiti po jednu kroz trideset dana, a da se ne prekida. (C. S. Officii, Sectio de Indulg. 12. XII. 1912. ad I.)⁶

b) Prema tomu ne može svećenik u jedan dan služiti dvije ili tri (na Božić) nego samo jednu, a ne može niti drugome dati, da

¹ D. a. 3029, X. — ² Ib. 4183; 4215; 4270. — ³ Ib. 3780, VIII. — ⁴ Ib. 4119, I. — ⁵ Poblježe o tim misama vidi: Beringer, die Ablässe¹³ str. 452; por. također Katolički list 1913. br. 11 i 17.

⁶ Samo se izuzimaju 3 zadnja dana Velikoga tjedna, koji se ne računaju kao prekinuće. Bened XIV. Instit. n. 22. kod Beringera. Inače ako prekine, mora početi iznova. Neki autori oslobađaju od te dužnosti u onom slučaju, ako je stipendij premalen, ili barem iznos onoga dijela, koji još nije odslužen ne iznosi za svih trideset, kolika je običajna dijecezanska taksa, Katolički list 1913. br. 11.

isti dan s njim služi (ad II.), niti ih smije podijeliti među više svećenika, da budu odslužene prije nego prođe trideset dana (ad IV.).

c) Kada je zapriječen, može i mora dati drugome onaj dan, da mjesto njega služi (ad III.).

d) Uzimaju se mise dana, a kad je rubrikama dopušteno, preporučuje se, ali se ne mora, uzeti mise de Requie (ad V.). Ne mora se dakle u dane navedene u novim rubrikama Tit. X. n. 2 uzeti ferijalna misa i u njoj dodati oracija za pokojnika, ali se preporučuje.

e) Ove mise nijesu zabranjene, nego sv. Kongregacija za oprost (15. III. 1883.) naziva običaj prikazivati za pokojnike 30 Grgurovskih misa pobožnim i razumnim, te od Crkve odobrenim. Samo je god. 1628. i 1631. kongregacija za obrede zabranila posebne obrasce Grgurovskih¹ misa za žive i mrtve.

2. Misa na povlaštenom oltaru.

Ovdje ukratko navodimo propise, koji se tiču povlaštenih oltara za mrtve.²

a) Povlasticu daje oltaru sv. Otac Papa, a stoji u tome, da pokojnik, koji je preminuo u milosti i nalazi se u čistilištu, može dobiti potpuni oprost radi zasluga Isusa Krista, te blažene Djevice Marije i svih svetaca, kada svećenik na tom oltaru prikaže za nj svetu misu.

b) Iz ovoga slijedi, da je učinak povlaštena oltara taj, da pokojnik dobije potpuni oprost, takó da bude oslobođen čistilišnih muka, takova je naime intencija Pape, kad podjeljuje tu povlasticu, a da li dobije duša taj oprost u svojoj svojoj punini, stoji do tajnih odluka Božjih.³

c) Benedikt XIII. podijelio je 1724. svim patrijarškim, metropolitiskim i katedralnim crkvama privilegovani oltar za sva vremena. Klement XIII. podijelio je biskupima vlast, da mogu tu povlasticu dati župskim crkvama na sedam godina. Po sadašnjem crkvenom pravu⁴ mogu biskupi „designare et declarare unum altare privilegium quotidianum perpetuum“ u svojim katedralnim, zbornim i župskim crkvama.

e) Oltar mora biti stalan, ne treba da bude konsekričan, kao niti crkva ili javna kapela, u kojoj se nalazi taj oltar. Na portatile ne ide privilegij, ako nije za nj izrično tražena povlastica; zato se može maknuti i drugim zamijeniti a privilegij ostaje.

¹ D. a. 460; 555; 477; vidi također na početku misala Ex decretis S. R. C.

² Opširnije gledaj: Beringer, die Ablasse¹³ str. 454. Tamo su citirane i sve odluke, što ih je u toj stvari izdala prijašnja Kongregacija za oprost.

³ Sv. kongregacija za oprost izjavila je 23. VII. 1840.: „Per indulgentiam altari privilegato annexam, si spectetur mens concedentis et usus clavium potestatis, intelligendam esse indulgentiam plenariam, quae animam statim liberet ab omnibus purgatorii poenis; si vero spectetur applicationis effectus, intelligendam esse indulgentiam, cuius mensura divinae misericordiae beneplacito et acceptationi respondet.“

⁴ Cod. can. 916.